

Раби уль-авваль – 1437

Раби уль-авваль – гирами Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи ваз ву. Магъа му вазра чан аьхирихъна дурна. Му гирами вазли ихъ ахъю уьлкейин жюр-

бежюр регионариь, Пайгъамбарин уьмрикан ктибтури, мавлидар урхури, серенжемар клуи гурхну. Мугъяммад пайгъамбар ухъкан гъаруриз нумуна

бисуз лайикъ вуйир, ухъкан гъаруриз гъакъ рякъ бисуз сеbeb вуйир, Аллагъу Тааьлайи ухъхъна рягъмат вуди гъаур ву.

Му ляхнарин гъаври ади саб Дагъустандин ваъ, хъа Урусиятдин мистар айи вари йишваригъ мавлидар гъахъну. Гъаму макъалайигъ ихъ уьлкейин саспи шагъраригъ гъахъи серенжемарикан хабар тувдихъа.

Москва шагъригъ гъабхъи мавлид

22-пи декабригъ Москва шагърин клуин мистагъ лавландин гъудгнин къяляхъ Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи вазлик гюрюш вуйи мавлид клуи гъубшну.

Му мажлис клуи гъубхур Москва шагърин клуин мистан имам-хатыб Раис-гъязрат Билялов вуйи. Дагъустандин думу серенжемдигъ Муфтиятдин представитель Казим-гъажи Темирбулатов иштирак гъахъну. Дугъу чан ва Дагъустандин муфтий, шейх Агъмад гъажи Абдуллаевдин терефнаан вари уч духънайидар му гирами вазлихъди тебрик гъапну.

СТР 3

ГИРАМИ ВАЗ

Дагъустандин муфтийи тебрик аплура

Ассаламу алейкум ва рягъматуллагъи ва баракатугъ! Вари мусурмар улубкънайи гирами, Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи Рабиуль авваль вазлихъди квантан тебрик аплураза.

Мугъяммад пайгъамбарин уьмур, дугъан аплури гъахъи гаф-чал, рягъимлувал ухъкан гъаруриз нумуна ву. Гъаму вари ляхнарин гъаври ади гъар йисан мусурмар му вазлик лап иштагъ ади ккилигури шулу. Дурари иллагъки му вазли гизаф салаватар урхури, мистаригъ Пайгъамбарин уьмрикан ктибтури, мавлидар урхури - гъа-циб саягънинди му ваз адапруз чалишмиш шулу.

СТР 3

АЪЛИМАРИКАН

Цанак аьлимарин шил

Ислам дин тарабгъуз хъюгъну сациб вахтналан Табасаран вилайатдигъ гъарсаб гъулаъ Шариатдин къанунар клулигъ гъару имамар ади гъахъну. Дурар чпин гъуларин вуйи агъалирикан хъуз, вая жара гъуларин имамвал аплуз жямаятдин теклифининди дурнайидар хъуз мумкин ву. Гъазира, гъулан имамарихъна, гъарсаб мягъалин, гъварч гъуларин ахъударра гъахъну, дурариз къази маллийир (къази имамар) клураха ва дурариз ву гъуларин имамар табигъ ву. Дурар вари мютюгъ ва табигъ шула Дагъустандин муфтийиз. Цанак гъул думу вахтарин илмин къялян образования тувру гъуларикан гъисаб аплура. Душваъ думу гъулан имам Гъажиев Зубаид Турабовичдихъди ва школайин мялим Сеид Ибрагим Халиловичдихъди гюришмиш гъахъну. Му ксарин гафариинди, чпиз мялум вуйи гъаларинди сифте имамвал Маллийарин тухумиан вуйи Бабаев Гъажикъурбан клуру касди гъапну тап 1932-пи йисазкъан. Дугъаз гъахъну шубур велед: Зияуддин, Зульгъижа ва Хадидат. Чан веледариз, гъардшариз ва мирасариз дугъу илимдин аьгъювалар улупну ва Шариатдин рякъюьди гъагъ-рударикан гъахъну.

СТР 5

ФИКИР ТУВ

Гъапну саб ужувлан ляхниз Женнет тувну

ИНСАНАРИН ГУНГЪАР ЖИН АПИНАЙ, АЛЛАГЪДИ ИЧВ ГУНГЪАР ЖИН АПИДИ

Саб ужуб лишан а, эгер иликкла думу лишан кади гъабхъиши, думу Аллагъу Тааьлайихъна багахъ шулу. Думу лишан – жарарин гунгъар жининди гъитуб ву. Дугъриданна Аллагъу Тааьла гунгъар жин аплуру ву ва жарадарин гунгъар жин аплуру ву. Пайгъамбарин гъапну: «Шли гъаму дюн'яйигъ инсанарин гунгъар жин гъапниши, дугъан гунгъарра Аьхиратдигъ жин апиди».

Йиз гъардшарикан сари узуз саб аьламанан ихтилат ктибтунуз. Саб ражари Мадинай-

ин агъалирикан сариз нивклуқди Пайгъамбар гъаркъну. Пайгъамбарихъди аьлакъалу вуйи

нивклар гъакълудар шулу. Нивклуқди Пайгъамбарин думу касдиз: «... Меккайигъ фулану кас а. Дугъаз шадлу хабар тув, думу узухъди Женнетдигъ хъиди, иншаАллагъ», - клури гъапну.

Му кас Меккайиз душну, инсанарихъан думу касдикан гъерхру. Дугъу гъерхдарикан сарира, думу кас наан аш, гъапундайи, думу касдин ччвур гъебхъиган, инсанар жара терефназди

СТР 5

«Уж'вал аплуз гъалак йихъай, инсанар!»

СТР 4

Дюаь мусурман касдин яракъ ву

СТР 6

Мягърам дарурихъди гафар-чалар гъаз аплуру?

СТР 7

Пайгъамбарин ﷺ асарар Инхело гъулаз

12-пи декабри Ботлих райондин Инхело гъулаз ихъ куни Мугъяммад Пайгъамбарин асарар гъухну. Пайгъамбарин ﷺ асарарихъди душваъ саспи асгъабарин, Пайгъамбарин ﷺ хпарин, шубарин асарар, имам Шамилин пайдагъ, Абдулкадир Жиланийин халатра ади ву. Думу выставка 12-27-пи декабриз давам гъабхъну.

Пайгъамбарин ﷺ асарар рякъюз кјури саб ихъ Дагъустандин шагърар-районариан ваъ, хъа жара регионарианра инсанар гъюри гъахъну. Думу дагъустанлуийриз ахъю вуйи шадвал ву. Гъит Аллагъу Тааълайи ихъ иман ижми апъри ва ухъуз ужувлан ляхнар апъуз тавфикъ туври.

Арктикаийъ мист тикмиш гъапъну

Канадайиъ айи мусурмнарин жямъа-аьтлугъдин кюмекниинди ва дурарин Талабаринди Нунавуте кјуру йишваъ гъамукъан вахтна инсанар кчилигурайи йишваъ мист ачмиш гъапъну. Думу тикмиш апъруган гизаф читинвалар алахъну: душваъ стройматериал лап багъади ву, гъадабгъу мутму мист апъурайи йишвахъна гъабхуз читинди гъабхъну, гъацдар читинвалар ади

гъабхънушра, гъямд ибшри Аллагъдиз ﷻ, мист ккудубкъну. «Зубайда Талаб» кјуру фонднан менеджер Хуссейн Гуистийин гафариинди му мист тикмиш апъбан бадали лап гизаф читинваларилан лик алабгъбан улубкъну. Думу читинваларикан саб мист тикмиш апъуз кјури жил гъадабгъруган, мисалназ гъадму жил 270 агъзур доллариз гъадабгъунча.

Дишагълийирин гъакъар Исламди уърхюра

ГЪИЧЧАБДИН ШАРТАР

Ассаламу алейкум, гъор-матлу мусурман гъардшар ва чйир! Вари аьлам халкъ гъапъу Аллагъу Тааълайи инсанарихъна чан ккуни лукъ Мугъяммад пайгъамбар гъаьну ва гъадгъухъанмина ухъухъна Чан амрар гъурукъну, дурар тамам апъури инсандиз му дюн'ийиъра, Ахиратдиъра шадвал хъибди, иншаАллагъ.

Узуз саб асас суалназ учву фикир тувну ккундузуз, думу мусурман дишагълийин палат алабхъувал ву. Узу му суал ачмиш дапъну ккуниб гъисаб гъапъунза, гъаз гъапиш думу инсанарин арайиъ аьлакыйриз тясир тувруб ву. Мусурман дишагълийин алабхъу палат вари жандак ккебкруб дубхъну ккунду ва дидиз гъиччаб кјуру. Гъиччаб алабхъувал думу чав аьдат дар, хъа Аллагъу Тааълайи мусурман дишагълийин иливнайи фарз ву. Аллагъу Тааълайи гирами Къура'андиъ Пайгъамбарихъна е илтгикъну дупна: «Уву йип Аллагъдихъ ﷻ хъугъу дишагълийириз, дурари чпин улар, лигувал ис апъри, чпин аьврат гъярамдихъан уьбхри ва чпин бедендикан, машина хила-

рин тубартлан гъайри, жараб фукъара ачмиш дарапъри ва гъит дурари чпин гардан, кфул, мухрар ккеркри». Хъанара Аллагъу Тааълайи дупна: «Гъит дурари чпин утканвалар чпин жилариз, гагъириз, жиларин гагъириз, чпин гъардшариз, гъардшарин баяриз, чйирин баяризтлан улулупди». Гъаму аятдиъ Аллагъу Тааълайи гага, гъардаш, бай, жилирин гага хъайи йишварихъ ягълухъ алдарди, гардан абццну, хилар хъержвну гъитуз хай шулу дупна, яни ляхин апъруган арццну шлу йишвар. Хъа жара мягърам дару жили жви хъайи йиш-вахъ дици лиузуз хай шулдар. Гъиччаб алабхъбаъ дишагълийи дюрхну ккуни шартларра а: 1. Гъиччаб, машина хиларин тубар ктарди, вари жандак ккебкруб дубхъну ккунду. 2. Гъиччаб жандак рябкъруб дубхъну ккундар. Исламдиъ жандак рябкъру палат алабхъуб гъярам дапъна: думу хилар вушра, гардан, ясана жара гъендемар вушра. 3. Гъиччаб жандиин алабсруб дубхъну ккундар, гъаз гъапиш жандак ккебкбан метлеб жарадар лигбахъан жвув уърхюб ву, хъа палат жандиин алабснайиган жарадар лигуз сеbeb шулу. 4. Жандик атирар, духийр кубзбахъан ярхла хъуб. Пайгъамбарин ﷻ гъапъну: «Дишагълийи,

ици ниъра кубзну, инсанарин багъхъантина дурариз ниъ хъуз кјури гъудучвиш, думу зина апърувализ барабар ву» (имам Агъмад). Жара гъядидиъ дупна: «Учвкан, яни дишагълийирикан, фужкда мистаз гъягъруган, гъит сарири ниар кудрурзди». Пайгъамбарин ﷻ мистаз гъягъру дишагълийириз ниъ кубзуз гъадагъа гъапъну, хъа магазнариз, базарариз ниар курзну гъягърудар фукъан а?! 5. Дишагълийири алабхъру палат жиларин палатдиз ухшар айиб дубхъну ккундар. Абу Гъурайрайихъан дупна: «Пайгъамбарин ﷻ дишагълийириин палат алабхъру жилариин ва жиларин палат алабхъру дишагълийириин нянят алапъну». Гъийин йигъан ухъуз рябкъряхъузски, фици саспи дишагълийири жиларин палтариз ухшар вуйидар алахъуруш, саспи дюшюшарий думу бай вуш, риш вуш аьгъю апъузкъан шулдар. Гъаци алахъури, дурари чпина Пайгъамбарин ﷻ нянят гъадабгъура. 6. Мусурман дишагълийин палат мусурман дару-дарин палатдиз, яни къяфирариз хас вуйиб ухшар дархъуб. Пайгъамбарин ﷻ гъядидиъ дупна: «Шли фунуб-вушра халкъдиз ухшарвал гъапъиш, думу гъадририкан ву». 7. Палат жара дишагълийи-

ирин арайиъ учв жара апъруб дубхъну ккундар. Пайгъамбарин ﷻ гъапъну: «Шли учв адлу апъру палат алабхъиш, дугъин Гъяямат йигъан исккан апъру палат алабхъиди, ва гъадмура алди думу жегъеннемин цигъ ургиди». Пайгъамбарин ﷻ хпир Айшайи гъапъну: «Гъит Аллагъ ﷻ сабпи гъижра гъапъу дишагълийириин рази ишри, Аллагъу Тааълайи «гъит дурари чпин гарднар, мухрар ккеркри» кјури аят гъапъган, дурари чпин заьган алабхънайи палтар дачъяркъну, чпин ачмиш йишвар ккеркку». Му макъала бикъруган, гъорматлу чйир, узу йиз фикриинди ваъ, хъа Къура'андиан аятар,

гъядисар далиди дидисну гъибикъунза. Гъийин йигъан дишагълийири алабхъру палтарий, чпин уьмрий европалуйириз ухшар хъуз чалишмиш шулу. Думу гъюкуматарий дишагъли жигъилди, утканди имиди, думу ишлетмиш апъуру, хъасин думу саризра герек дарур шулу. Гъацдариз ухшар хъуз шулин? Хъа Исламди дишагъли бабкан гъахъихъанмина уърхюра, дугъаз дадайин, шуран, хпирин гъакъар тувна. Гъиччаб алабхъури, дугъу жвув жарадарин лигбарихъан уърхюра. Гъит Аллагъу Тааълайи ухъуз фарзар тамам апъуз, гъярамдихъан ярхла хъуз тавфикъвал туври!

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p> <p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ</p>	<p>Заместитель муфтия РД Махди-хаджи МУТАИЛОВ</p> <p>Главный редактор Азиз МИЧИГИШЕВ</p> <p>Редактор Ансар РАМАЗАНОВ</p> <p>Канонический редактор Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ</p> <p>Корректор Шарафудин ДАШДЕМИРОВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Мухаммад МУСАЕВ Иса ОМАРОВ</p> <p>Менеджер Мухаммад ХИРЯСУЛАЕВ Абдулсабир АХМЕДОВ</p> <p>При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Газета зарегистрирована Федеральной</p>	<p>службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p> <p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____</p> <p>Тираж 1.700 экз. Сдано в печать 30 декабря 2015 г. в 15:00</p>	<p>Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова 13а.</p> <p>Телефоны: Редакция: (8722) 51-85-22. Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.</p> <p>E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru</p>
--	--	---	--	--

Раби уль-авваль – 1437

1 «Инсандин уьмриъ хусуси мурад-метлеб Аллагу Тааьлайин разивал хуб ву. Аллагу Тааьлайихьна вуйи ккунивал артухъ даршул Пайгамбар ﷺ ккун дарапдикъан гагъди», - гъапну Казим гъажийи.

Думу серенжемдиъ гъазира Мугъяммадрасул Халидовди аьраб чалниинди мавлидар, нашидар гъурхну.

Мажлисдин аьхиреъ вари уч духьнайидари дюаъ гъапну.

Санкт-Петербургдаъ Пайгамбар бабкан гъахьи йигъ къайд гъапну

22-пи декабриъ Санкт-Петербург шагърин кјулин мистаъ Пайгамбар ﷺ бабкан гъахьи йигъ къайд апјури аьхю мавлид гъапну. Думу серенжемдин тешкилатчи Санкт-Петербургдаин Духовное управление вуйи. Душваъ Санкт-Петербургдаин муфтий Равиль гъязрат Панчев, Дагъустандин муфтийин 1-пи заместитель Мугъяммадрасул Саадиев ва гъ.ж. иштирак гъахьну. Дупну ккундуки, му шагъриъ кми-кмиди мицдар серенжемариъ мусурмар лап аьшкълуди иштирак шулу.

Муфтийи чан улхбаъ гъапну: «Мицдар мажлисар себеб духьну, мусурмарин арайиъ аьлакыйир ижми шулу, чиб-чпихьна гъюрмат артухъ шулу».

Вари улхрудари му мажлисдин тешкилатчийири аьхю вуйи чухсагъл къайд гъапну.

Мажлисдин аьхиреъ иштирак гъахьидариз «Пайгамбарин ﷺ уьмур» кјуру китабар пешкеш гъапну.

Уфайиъ мавлид ан-Наби кјули гъабшну

18-пи декабриъ Уфа шагъриъ «Мавлид ан-Наби» кјули гъабшну.

Думу серенжемдиз теклиф дапнаи хяларин арайиъ Дагъустандиан аьлимар, ДУМ РБ-ийн муфтийин заместитель Аюп Бибарсов, ЦДУМ-дин вакилар ва жюрбежюр халкъарин диаспорайин вакиларра айи. Думу мажлис Уфа шагърин «Ихлас» кјуру мистан

имам Мугъяммад Галлямовди ачмиш гъапну. Дугъу уч духьнайидариз, имамариз чухсагъл къайд гъапну ва мицдар серенжемар артухъси кјули гъахуз тавфикъ тувуз Аллагу Тааьлайикан ккун гъапну. Хъасин Дагъустандин Муфтиятдин вакил Аьгмад гъажи Аьбдурашидовдиз гаф тувнийи. «Гъи ухъу вари уч хъпан себеб саб ву – Пайгамбарихьна ﷺ вуйи ккунивал», - гъапну Аьбдурашидовди. Гъазира дугъу яркъуди Пайгамбарин ﷺ уьмрикан ктибтну.

Мугъяммад гъажи Мукушдиривди, инсандин ахлакьар-хасиятарикан ктибтну. Инсанди чан къваан агъирвал, чјуру къастар адагъуз чалишмиш духьну ккунду гъапну.

Гъазира му серенжемдиъ «Ас-салам» газатдин вакилари газатдикан ва диди фициб мянфяаът тувраш, ктибтну.

Мавлид ан-Наби Болгар шагъриъ

Татарстандин Болгар шагъриъ вариурсиятдин мавлид ан-Наби серенжем кјули гъубшну. Душваъ Татарстандин республикаийн Гъюкуматдин Советник Минтемир Шаймиев, Татарстандин Духовный управлениеийн муфтий Камиль гъязрат Самигуллин, ЦДУМ-дин глава Талгат гъязрат Тажуддин, РФ-ийн ДУМ-дин Председателин 1-пи заместитель Дамир гъязрат Мухетдинов ва гъ.ж. иштирак гъахьну.

Мушваъ гъарсариз гаф туври, улхбарин арайиъ мунажатар, мавлидар, нашидар урхури гъахьну.

Хъа серенжем гирами Къур'андиан аятар урхьбинди ккебгънийи.

РТ-ийн муфтийи чан улхбаъ гъамци гъапну: «Аллагу Тааьлайи ухъуз туву вуритлан аьхю нигмат ухъу Ислам диндиъ, Мугъяммад пайгамбарин умматдикан апјуб ву. Аллагу Тааьлайи Мугъяммад пайгамбар варитланна заанди дерккнун, Аллагу Тааьлайи дугъахьна гирами Къур'ан гъапну. Гирами Къур'андиъ Аллагу Тааьлайи дупна: «Учу уву аьламариз рятъмат вуди гъаунча».

Талгат гъязратди чан улхбаъ Пайгамбарин ﷺ уьмрикан, дугъахъди аьлакълу вуйи ляхнарикан ктибтну. Дупну ккундуки, му гирами вазлиъ Татарстандин вари мистариъ Пайгамбарин ﷺ уьмрикан ктибтури, дарсар туври гъахьну.

Тамбовдиъ Пайгамбар ﷺ бабкан гъахьи йигъ къайд гъапну

Тамбов шагъриъ Раби уль-авваль ваз ккебгъу йигъланмина Пайгамбар ﷺ бабкан гъахьи ваз гирами апјури, дугъан уьмрикан ктибтури, мавлидар урхури гъахьну.

Тамбов шагърин мусурмарин организацияийн Председатель Аьбдурагъим гъажи Ильсовди уч духьнайидариз гъаму вазли чпи кјули гъабхурайи Пайгамбарин ﷺ уьмрикан вуйи талитнаъ 5 йисналан зиина вуйидарихьан иштирак хъуз шулу гъапну. «Бицидари Пайгамбарин ﷺ уьмрикан суалариз жавабар туври шулу. Вари иштиракчийи талитнаъ лап ужуи гъазур духьна. Му талитнаъ жюрбежюр халкъарикан бицидар иштирак хъиди», - гъапну Ильсовди.

Дагъустандин муфтийи тебрик апјура

1 «Ккун апјураза вари мусурмарикан гъаму ваз ккудубкълан къяляхъра ухъу му вазлин ибадатарикан къваьлан гъадрапди, имбу вазариъра ва ихъ уьмрин аьхиризкъан Пайгамбарин ﷺ уьмрикан аьгью апјури, артухъси салаватар урхури гъапуб. Хъа дици хъпан бадали ухъу сабур апјури, Дугъкан артухъси аьгью апјури духьну ккунду.

Гъамд ибшри Аллагу Тааьлайиз, Дугъу ухъуз гъаму дюн'ийин илмиди ухъуз Ахиратдиъ шлихъди хъуз ккундуш ктабгъуз мумкинвал тувна. Пайгамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Гъиямат йигъан инсан чаз гъаму дюн'ийи фуж ккунди гъахьнуш, гъадгъахъди хъиди». Гъази вуйиган, гъачай ккун аплурхъа Пайгамбар ﷺ ва думу ккунидар, дугъан суннайихъди гъагърудар!

Гъарсариз Пайгамбарин ﷺ гъакълу рякъюхъди гъагъюб ккун апјураза. Гъит ухъкан гъаруриз гъаму вазли гизаф салаватар урхуз, мянфяаьтнинди ваз адапуз Аллагъди ﷻ къувват туври!

Аьгмад гъажи Аьбдуллаев
РД-ийн муфтий

Мавлид ан-Наби Дагъустандиъ

Дагъустан республикаийн шагърар-районариъ, Пайгамбар ﷺ бабакан гъахьи ваз къайд апјури, мавлид дарапю йишв имдаршул. Аьхю шагърарикан кјуруш - Мягъячгъала, Каспийск, Дербент, Избербаш, Кизляр, Хасавюрт, Кизилюрт, Даг. Огни – му вари шагърариъ аьхю вуйи мажлисар кјули гъушну. Мягъячгъала шагъриъ гъар йигъан мистарикан сабунудиъ мавлид адарди гъабхъундар. Думу серенжемариъ Пайгамбарин ﷺ уьмрикан къваин апјури, аьлимари думу фицир кас гъахьнуш ктибтури, зикрар, назмар урхури Пайгамбарин ﷺ тяриф хъапри гъахьну.

Ав, гъарсар мусурман касди му ваз Пайгамбарихъди ﷺ аьлакълу апјура. Му вазли гъарсар кас чан хулаъра бициди вушра мавлид апјуз, садакъа тувуз, инсанариз Пайгамбарин ﷺ ччурнахъан мянфяаът тувуз чалишмиш шулу.

Гъит Аллагу Тааьлайи ухъуз мицдар серенжемар гъар йисан артухъ-артухъди апјуз тавфикъ туври! Амин!

«Уж'вал апуз гьялак йихъай, инсанар!»

П.КЪАСУМОВДИН РЮГЪЯРИЗ БАХШ ВУДИ

Пирмягъямед Къасумовдихъди йиз сабпи таниш'вал узу юкъуби классди урхурайи вахтна гъабхънийиз. Уткан ташбигъарихъди дабалгнайи, рягъятди мелзнийи дахъруси цалцлам царариинди дибикнайи «Художник-къюрд» шиир гъира к'ваин илмийиз:

Гъарар'ин, гъваар'ин дахъна
Лизи къюкйир – йифун зиквар.
Гатдин къял'инра алахъна,
Халис хядар вуки дурар.

Гъаму шиърин тясирнаккъди йиз байвахтнан фагъмиъ му бажаранлу шаир къюрдун йифухъди ситгъ алакъа айирси гъузнийиз.

Уьмриъ узуз Пирмягъямед халуийхъди багахъди таниш хъуз, думутлан савайи, дугъахъди сабси, циб вахтна вушра, «Табасарандин нурар» газатдин редакцийиъ лихуз къисмат гъабхъунзуз. Йиз фикриъ бицидихъанмина арайиз дуфнайи дугъан сурат, дугъан йифухъди вуйи ташбигъвал кучлинуб гъабхъундайиштган: Пирмягъямед халу, дугъриданра, лизи йифси, марцци рюгънан, гъюдли ва рягъимлу юк'в аи кас вуйи. Амма йифухъди дугъан саб тафавутвал аи - думу к'ваан гъаргъур ваъ, хъа лап манир, жвуван халкъдихъна, инсанарихъна ккунивал айир, багъри культурайихъан багърум ургурайир вуйи.

Гъаму йиз гафар Пирмягъямед халуийхъди таниш вуйи, дугъахъди гаф-чал, деуб-гъудужвуб гъап'у гъарсар касди тасдикъ апуруб умудлу вуза. Му гафарин дугъривалин гъякънаан шаирин яратмиш'валарира шагидвал апура. Дугъан фуну эсер гъадабгъишра, душваъ инсанарихъна вуйи рягъимлувал рякъюра, зиндиквал ва гъарамзадавал къабул дарап'рувал, к'ван гъялалвал дишлади ачухъ шула. Мисалназ, «Намус уьбхъай, инсанар» шиърин дугъу 90-пи йисарин вахтари къанажагъвалин фуриин зяиф дубхънайи ватанагълийирихъна илт'ик'ну бик'ура:

«Намус» гафназ сат'и духъна Гъир'ятвал,
Эдеблувал, Аькъюллувал, Инсанвал.
Аьйиб адар, апа'рзачвуз миннатар:
- Аллагъисан, намус уьбхъай, инсанар!

Шаири, инсандин къисмат дугъан фикрарин марцциваликан, к'ван жумартваликан, шикаст кадру ниятарикан асиллу вуйибдихъ чав мюгъкамди хъугънайивал, поэзияин сюгъюрлу къувватнахъна илт'ик'ну, к'вак кабсруси, улупура:

Ватанагълийир! Апуразачвуз миннат:
Аллагъисан шерик йихъай ужувлаз!
Веледариз дубхъну ккундуш бахт, къисмат,
Сабанра шерик махъанай харжувлаз!

П.Къасумов багъри ватандихъна чан уьмриъ варитган гирами шейънахънаси янашмиш шуйи. «Тяриф дариз, гъюрай гаф вуйиз гъарган, / Аьзиз вузуз йиз жанси Табасаран» бик'ура дугъу «Йиз Табасаран» шиърин. Жвуван халкъ ужуз апуру, дидин къимат ис апуру ксарин гафар гъеерхъиган, дугъан багърум убура:

Шли к'уру ихъ халкъ бициб ву, аьжуз...
Хил'ан фук'ла дяргъюрайи бейнава?
Аллагъисан, мап'анай гафар ужуз,
Абйирин рюгъяриз шул гиранвал

Совет девриъ намуслу коммунист вуди, журбежюр жавабдар ляхнариъ жвуван вазифйир к'ваант'ан к'улииз адагъури гъахъи ва жвуву апурайиб к'ваант'ан дюз вуйивалин инанмиш вуйи Пирмягъямед халу совет деврин къяляхъ заманайиъ диндихъна илт'ик'ну. Думу му чан дюн'яйихъна вуйи лигбарин цийи дережа, халкъдин арайиъ «лисхъандин малйир» ччвур тувнайи ксариси дарди, вари аьламдиз аьлава дарап'ри, яркю ва дерин апуз хъюгъну. Шак адар, уьмрин му важиблу

къарар саб дупну арайиз гъафиб дар. Мици дайиш, дугъан табасаран ч'алниинди «Ассалам» газат к'улди чапдиан адабгъуз, думу Табасаран, Хив районариъ, Дербент, Даг. Огни ва Мягъячгъала шагърариъ дуланмиш шулайи ватанагълийирин юк'в али урхруб апуз удукъидайи. Аллагъу Тяаьлайи туву мяргъяматвал себе дубхъну, Пирмягъямед халу гъяждизра гъушну ва чан «велед» ижмиди ликариин дибккну жигъил ва бажаранлу редакториин аманат гъап'ну.

«Ассалам» газатдин редакторди лихурайи вахтна Пирмягъямед халуий табасаран литературайин цибдитган ахтармиш дап'ну адру циркил – рюгънан литература артмиш апа'баъ хайлин зегъмет гъизигну: газатдин машариъ улихъандин табасаран шаирарин хайлин назмар, мунажжатар, мевлюдар, васиятар загъир гъап'ну. Гъамдихъди сабси, думу учвра чан яратмиш'валариъ диндин темайихъна илт'ик'ну. Мисалназ, шаркъ литературайин саягъниинди дидик'найи бендариъ дюн'яйин фанаваликан, аьхиратдиз анжагъ дугъри ляхнар ва ужувлар гъахуз шлуваликан, инсандин хасиятнан варитган уткан лишникан – умунваликан, Аллагъу Тааьлайиз шукур ва ибадат дап'ну ккуниваликан бик'ура:

Илбикура ихъ уьмрин чарх чан саягъ,
Дебккуз шлуб аьжалтган дар гъагъиди.
Му дюн'яйиъ уч гъап'у гунгъарин гъагъ
Аьхиратдиз хъади фици гъагъиди?

«Аьгъязуз к'руб гъарамвалин гунгъар» шиърин царариинди автори неинки чан хасиятнан лишнар, к'ван гъюдливал, фагъмин ва ниятарин марццивал улупура - дурар ухъухъна гъарсарихъна илт'ик'найи васиятра ву:

Гъелбет, узу девлетлуди гъиргъразуз -
Уьмри узу чавси инт'и гъап'ундар.
Гъич сарира люкъан ваъ гъа - киргъуб зуз,
Гиран шлу саб гафкъана гъап'ундар.

Пирмягъямед халу чан уьмрин аьхиримжи йигъаризкъан, жвуван халкъдикан фикрар к'ваъ ади, багъри культура артмиш хъпаъ лайик'лу пай киври, цийиди дубгънайи назук йифси, марцциди гъузу. Гъит дугъаз Фирдавус багъ къисмат ибшри!

Гюлягъмад Маллааьлиев,
ДНЦ-ийн Гъ. Цадасайин ччвурнахъ хъайи чалнан,
литературайин ва искусствойин
Институтдин илмин гъуллугъчи

Пирмугъяммад гъяжи 2008-пи йисан гъяждиъ

Цанак аълимарин шил

1 « Гъсанов Эскендерин хтул Бабаев Гъжигъурбан, ерли сар гъаму кас ву кѳур гъулаъ гъаму вахтна аърабдиинди убхуз ва бикѳуз аъгъю касарикан. Бабаев Гъжигъурбону наан гъадабгънуш илмин аъгъювалар мялум дар, мумкину Ахъитѳ, Арак, Рушвул ва жара Этег мягъялин гъулариф, хъа илимдин аъгъюваларихъна дугъахъ Зариаът, Нужум ва жара илмарин аъгъюваларра кади гъабхъну. Советарин имансузарин гъизгъин ХХ-пи аъсрин сумчѳурпи йисари думу кулак аѳѳуру ва Киргизия вилаятдин дустагъвал гъадабѳѳуру. Дустагъдиан азад гъахъиган Бабаев Гъжигъурбан Дербент шагъриз гъюру ва гъадушваъ чан уъмрин аъхириз Ислам диндин машгъул духъну дуланамеш шулу. Исламдин ляхнарихъан азад вахтари, думу багъбанчивалгъин машгъул шули гъахъну, гъадму ляхин тасдикъ аѳѳура гъаму вахтнара либхурайи ва халкъдиз манфааът туврайи Дербент райондифайи «Бабайин багъ» кѳуру йишву. Бабаев Гъжигъурбону 1908-пи йисан гъяжра тамам гъаѳѳу, ва душв'ан гъаѳѳири чаз гъябкъю ва фикирназ гъаѳѳи Маккайн ва Мадинайн халкъдин иманлуваликан,

инсаниятваликан, мист ал-Гъярамдикан ва Къабайикан, Аърафат дагъдикан, Мина чоликан халкъдин хабар тувру. Гъжигъурбан-гъяжи ибн Бабайин аъхю гъюрмат ади гъабхъну жамъаътдин арайиф, аълимарин арайифси аъдатлу халкъдин арайифра. Гъжигъурбан гъяжи ибн Бабайи ХХ-пи аъсрин 50-60-пи йисари Дербент шагърин Жвумимистан имамвалаѳѳури гъахну, ва мист къайдаикк ккипну Шариаътдин къанунар заан дережайиинди кѳулиз адагъури гъахъну. Сар бажаранлу ва илимлу аълимарикан дурарин гъула гъахъну Сейид-эфенди Цанак, илимдин аъгъювалар гъадагъну Дарвагъ гъулаъ къази малла Юнус ибн Билай ал-Хели-Пенжийихъ. 1908-пи йисан гъяжра гъаѳѳу. Цанак гъулаъ гъаѳѳири машгъур аълим Гъяжи Шейх Неби Цанак кѳурура гъахъну. 1908-пи йисан дугъу чан бай Аъбдул Гъямид ва чпин гъула аълим Бабаси, дугъан бай аълим Гъжигъурбан ибн Бабасийихъди, Сейид-эфендийихъди ва жара Табасарандиан гъяждиз гъягъру дестйирихъди гъяж тамам аѳѳуз гъягъюру. Аълим Бабаси къаби яшнаъ ади гъахъну, думу душваъ аъзарлу шулу ва гъадушваъ Аллагъу Тааълайин рягъматдиз гъягъюру. Шилхъан вушра

думу заманийри гъяж тамам аѳѳуз шули гъабхъндар. Мал-девлет ва пулин дакъатар айидарихъантѳан, ясана вари гъуландари кюмек даѳѳу гъабхъиштѳан. Гъюрмат ва ад шейхдин гъяждиан гъаѳѳиган хъана артухъ шулу. Гъулан жамъаътдин улихъ имамвал аѳѳури, Шариаътдин къанунар заан гъялнинди кѳулиз гъахури гъахъну. Дугъан ляхниз кюмекчи вуйи аълим Гъжигъурбан ибн Баба ва сатѳиди иштирак шули гъахъну чпин мягъялиъ гъахру серенжемариф. Сагъсадаматди гъяждиан гъюбан дурари аъхю мавлид гъаѳѳу ва думу серенжемдиъ думу аълимди гъамциб вьяаъз насигъят тувну: «Мусурман кас Пайгъамбарин ﷺ суннайихъди гъягъюри гъахъиш дицири чан уъмур маракълуди, даима дюзвалин тереф уъбхури, ужудар ляхнар аѳѳуз инсанарик гъевес капѳрус хъаѳѳу. Думу касди язухъ ва рягъим аѳѳур йитимариз, кюмек адрудариз. Дугъу ккун аѳѳур бицидар ва гъюрмат аѳѳур къабидариз. Дугъу чаз гиран ктаѳѳдариз аъфв аѳѳур, хъа шли дугъахъди аълакъйир чѳур гъаѳѳуш дурарихъди ужудар аълакъйириф хъуз чалишмиш шул. Думу сар касдинра бахил даршул.

Дугъан йигъ ккебгъур ва ккудубкѳур Аллагъу Тааълайиз шукур аѳѳури». Гъяжи Шейх Неби Цанакйиз Ибрагъим Халил ва Аъбдул Гъямид баяр гъахъну. Сифте дурариз илмин аъгъювалар тувра чпин адаш Гъяжи Шейх Небийи, хъа Тинитѳ, дидин хъяляхъ Имшнигъ (Ушнигъ) алимарихъ. Аъбдул Гъямиддин бай Ших эфенди, дугъан бай Ших Гъяйдар, дугъан бай Тагъири Ислам дин бадали гъулан жамъаътдиз аъхю

кюмек тувну. 1999-пи йисан чпин пулин дакъатаринди чпин гъулаъ усагъи мист тикмиш аѳѳуру.

Мялумат тувдар: 1. Гъяжиев Зубаид Турабович - имам.
2. Сейид Ибрагъим Халилович - мялим
Гъибикѳур Уртѳларин Ханмугъям-маддин бай Аъбдул Муталиб гъяжи Гъязратиашѳиев

«Авторин стилистика ва орфография дигиш даѳѳадар», - ред.

САВАБНАН ЛЯХИН

Гъаѳѳу саб ужувлан ляхниз Женнет тувну

1 « илѳикѳури гъахънийи. Гизаѳ читинвалар ккадагъну думу кас гъидихъган, дугъаз думу варитѳан харжи кас вуйиб аъгъю шулу - гъудган дараѳѳур, гунгъари алаѳѳнайир... Мадинайн агълуи дугъаз гъаѳѳи: «Уву гъаѳѳу саб ужувлан ляхникан ва Аллагъди ﷻ думу къабул гъаѳѳуншул, кѳури фикир аѳѳурайибдикан узуз кидибта». Дугъу жаваб туву: «Увуз рябкъюрайиганси, йиз дицистар, Аллагъди ﷻ къабул аѳѳур кѳури умуд кайи ляхнар сабра адариз» «Къваин аѳѳина – ккун гъаѳѳу гъерхрайири, - белки, сабкъан ужувлан ляхин ашул?» Меккайн агълуи гъаѳѳу: «Узу швушв хруган, дугъан фуниф жарарикан вуйи велед айи. Дугъу узкан ккун гъаѳѳу: «Уву жин аѳѳин йиз гунагъ, Аллагъди ﷻ явра гунагъ жин аѳѳиди». Узу дугъан гунагъ жин аѳѳури, саѳур аѳѳури гъахъунза, ва велед дугъан фуниф имиди, му ляхникан саризра аъгъю гъабхъндар. Велед бабкан гъахъиган, узу веледра хъади мистаз гъушунза ва саризра дрякъру вахтна думу мистан ракнарнихъ дитунза. Хъасин сес гъабхъну: «Бициѳир, бициѳир дидихъна! Мугъан багахълуѳир наан а?» Инсанар уч гъахъи. Узу шулайибдиз мурар яваш хъайизкъан гъирагъдиан лигури гъахъунза, хъасин дурариз гъаѳѳунза: «Му бициѳирин багахълуѳир арайиз удучвайизкъан, узу му уърхорза». Бициѳир гъадагъну хулаз гъушза. Узуна хпири дугъаз тербия тувунча, ва му

ляхнин гъякъ саризра аъгъю гъабхъндар, магъза гъамус увузтѳан. Анжагъ Аллагъдизтѳан ﷻ мидкан аъгъдайи». Мадинайн дуннайири гъаѳѳи: «СубгъянаЛлагъ, му ляхни уву заан гъаѳѳу. Узуз нивкѳукди Пайгъамбар ﷺ гъяркъюнзуз ва дугъу, уву чахъди Женнетдиъ хъиди, иншаАллагъ, кѳури,

увуз хабар тув гъаѳѳунзуз». Му хабарну гунагъкриз тясир тувну ва думу, вари гунгъарин туба даѳѳу, Аллагъдин ﷻ рякъюъ учѳвну. Гъийин йигъан ухъуз сар касдин гунагъ гъябкъиш, думу фици жин аѳѳуруш, аъгъдархъуз. Му дѳушюшдин гъякънаан инсанар аъжуз духъна; телевизориан

улупурайибдиз, интернетдиз лигури, инсанар жарадарин тахсрар, гунгъар ачмиш аѳѳуз чалишмиш шула. Эгер увук жарарин гунгъар, тахсрар ачмиш аѳѳуз ккунивалин лишан каш, думу харжи лишан вуйиб, Аллагъдиз ﷻ хъял гъюруб вуйиб аъгъю йибхъ. Хъа эгер увук жарарин гунгъар жин аѳѳу лишан кайиб аъгъю гъабхъиш, думу ужуб лишан вуйивал ва Аллагъдиз ﷻ ккун лишан вуйиб аъгъю йибхъ. Му Аллагъдин ﷻ лишан ву: Думу инсанарин гунгъар ккеркуз, жин аѳѳуз ккунир ву ва гъамци аѳѳурдарра кунир ву. Ухъуз саб фукѳа гъябкъан, думу варидариз ктиѳтури, духъну ккундар, увуз гъябкъюб жин аѳѳуз аъгъяди ккунду. Аълимари, гунгъар жин аѳѳуз аъгъювал аъхю дережа ву, кѳури шулу; саспи аълимари жарарин гунгъар жин аѳѳузси, жвуван нефсдихъанра, жвуву жвувхъанра жин аѳѳуз чалишмиш духъну ккунду, дупна. Жарарин гунгъарин гъякънаан ккебехъну гъузуб ужудар лишнаркан ву. Мидин гъякънаан жвуван нефсдихъди женг дубхну ккунду. Аллагъу Тааълайикан му лишан ухъук варидарик хъуб ккун аѳѳураза, гъит Дугъу ﷻ ихъ варидарин гунгъар Гъиямат йигъан жин аѳѳури. Эгер Аллагъу Тааълайи ихъ гунгъар ачмиш аѳѳуиш, сарира ухъуз салам тувидайи, саркъан ихъ багахъ дусдайи. Инсанарин гунгъар жин аѳѳинай, Аллагъдира ﷻ ичв гунгъар жин аѳѳиди.

Дюоа мусурман касдин яракъ ву

АЛЛАГЪУ ТААЪЛАЙИ ИХЪ ДЮЪЙИРИЗ ЖАВАБ ГЪАЗ ТУВРАДАРШ, ДИДИН СЕБЕБАРИКАН

Саб ражари Ибрагим бин Адхам базар айи кючейиан гъягъюрайиган, дугълан илтикӀну, инсанари гьерху: «Я Абу Исгьякъ! Учү Аллагу Тааълайикан ккун апӀурча, амма жаваб шуладар». Дурариз дугъкан Аллагъди ﷻ жаваб тутрувувалин себеб аьгю апӀуз ккундийи. Дугъу гъамци гъапи: «Ичв юкӀар, 10 жюре ляхин себеб вуди, чӀур духъна:

- 1) Учвү Аллагъ ﷻ аьгъячүз кӀурачва, амма Дугъан сунна гьибтначва.
 - 2) Пайгъамбар ﷺ ккундучүз кӀурачва, амма сунна дипначва.
 - 3) Къур'ан урхури шулчва, амма дидихъди гъягъюрдарчва.
 - 4) Аллагу Тааълайи тувнайи ниъматар ишлетмиш апӀурачва, амма Дугъаз гъямд апӀурадарчва.
 - 5) Иблис ихъ душман ву кӀури шулчва, амма дидиз ккунистар ляхнар апӀурчва.
 - 6) Дугъриданна, Женнет айиб ву кӀури, хъугъначва, амма дидиз лайикъ вуйи аьмал апӀурдарчва.
 - 7) Жегъеннем айиб ву кӀури хъугъначва, амма дидихъна хъаьру аьмалихъан ярхла шуладарчва.
 - 8) Инсан кечмиш шлур вуйиб мялум вучвүз, амма дидихъна гъязур шуларчва.
 - 9) НивкӀан уягъ гъахъиган, гвачӀнин гъудужвган жвуван нукъсанваларикан гьархну, жарадарин нукъсанвалар агурри шулчва, ичв нукъсанвалар рякъюрдарчвүз, дурариз фикир туврадарчва.
 - 10) Ичв кечмиш гъахъидар накъвдик кивручва, амма дурарикан фикир апӀурдарчва.
- Гъаму йицӀуб насигъятнаъ варидарикан дупна, фука кӀваьлан гъапӀнадар. Дугъриданна, гъи ихъ багахъ дуст, гьардаш, бай дуснади шулу – хъа хъабъган думу кечмиш духъна, кӀуру хабар ебхъурхъуз. Думу фаркъат дапӀну, фука дархъиганси, хулаз хъадакну гъюрхъа. Эгер инсанди, чав гъапӀу гунгъарин гъавриь ахъну, дурарин туба гъипӀиш, Аллагу Тааъла дугъахъна, дугъан гунгъарин аьфв апӀури, РгъямӀлу шулу.
- Эгер дюоа апӀурайи лумлан ниет марциб вуш, дугъан гунгъарин аьфв апӀури, Аллагу Тааълайи дугъаз чан рягъматдикан тувру.
- Аьли асгъябди гъапӀну: «Дюъйир апӀури, балйир ярхла апӀинай!»

Дюоа апӀуваликан вуйи гъикаят

Саб ражари гъяждиз душнайи саб дестейи дюоа апӀурайи. Дурарин арайиь сар дюоа апӀуз аьгъдуррра ади гъахъну (белки дугъаз аьраб чӀал'инди дюоа апӀуз аьгъдарди шлийи). Думу Туркменистандиан гъяждиз душнайир вуйи, имбудари дюоа апӀруган думу ккебехънайи. Чахъан имбударихъанси дюоа апӀуз даршлуваликан дерд гъабхъири, ишури чан чӀалниинди Аллагу Тааълайихъна гъаму гафариинди илтикӀну: «Я йиз Аллагъ ﷻ! Увуз рякъюравуз, аьгъявүз узхъан дюоа апӀуз даршлүб, узу аьжүз вуза. Гъамрари ккун апӀурайиб, зура Увкан ккун апӀураза». Хъасин мурарин дестейиь айи сар Аллагъдиз ﷻ багахъ вуйиризи, фици Аллагу Тааълайи аьраб чӀал'инди дюоа апӀуз аьгъдурри касди ккун гъапӀубдиз жаваб туври, гъадму кас айи вари дестейин гъяж къабул гъапӀнуш, нивкӀүди гъябкъну.

Гъамдиан фикирлу кас гизаф ляхнарин гъаври шул ва гъацира аьраб чӀал'инди ва, утканди вушра, амма юкӀв кӀару дапӀну гъапӀу дюоа фици шулуш, гъаври шул. Саспидари инсанарин улихъ ягъал сесниинди, дурари чан тяриф апӀри кӀури, дюоа апӀури шулу, хъа гъяккъикъатдиь, эгер уву дюоа кӀваантӀан дарапӀиш, думу къабул апӀуб читин ву. Сар адлу касди гъапӀну: «Аллагу Тааълайикан аьжүз мелзнииинди, кӀваь агъйрвал адарди ккун апӀинай, утканди урхурча кӀури учвү апӀурайиб ярхи мапӀанай».

Улихъ вахтарин арифунарин аьдат вуйи, эгер дюоа варидариз апӀурайиб вуш, 7 гафтӀан артухъ дарпуз. Эгер думу ляхин апӀурайир учв сар вуш, ясана думу ляхникан аьгъюдар гъахъиш, думу жара ляхин ву.

Ухъу зиихъ кӀваин гъапӀу Ибрагим бин Адхам саб ражари гимийиьди рякъюь учӀвру. Саб вахтна ижми микӀ хъивну. Гимийиь айи инсанар, гъарйир апӀури, ишуз хъюгъю, дурарин чпи ккадархъур кӀури, умуд кимдайи. Ибрагим, саб бицидиси даахну уьргънайир, инсанарин гъарйириан уягъ гъахъи. Дугъу, дишлади дусну, Аллагъдикан ﷻ ккун гъапӀу: «Я Аллагъ! Уву Яв кьудрат улупунва хътрүгърудариз, гъамус Яв рягъматра улуп!». МикӀ дишлади яваш гъабхъи.

Дюоаьйи Аллагъдин ﷻ гъюкмар дигиш апӀуру, кӀуру гафарин фици гъавриь ахъну ккундуш Гизаф дюоаьйир апӀинай, дюоа берекетнахъна вуйи ачар ву. Дюоа апӀуритӀан гъайри жарабдиинди Аллагу Тааълайи увуз тувуз мумкин вуйиб гъадабгъуз шулдар. Гъарган раккник кучри гъахъиш, сабан дарш сабан думу тӀапӀур. Эгер Аллагу Тааълайиз ухъхъан балйир ярхла апӀуз ккундайиш, Чан лүкӀран дюоаьйиз раккнар тӀаидайи, дюоа апӀуз тавфикъ тувидайи.

Кюгъне умматарин арайиь гъаммишан гъякълуди Аллагъдиз ﷻ ибадат апӀури

шлу сар кас ади гъахъну. Жабраил малаик дугъ'ин мюгътал шуйи. Жабраил малаикди Аллагу Тааълайикан дугъахъна гъягъюз чаз ихтияр тувуб ккун гъапӀу. Аллагу Тааълайи дугъаз ихтияр туву ва, дугъахъна гъягъруган, Лавгъл-Магъфуздиз лиг, гъапӀну. Жабраил ﷺ дидиз гъилигну ва думу касдин ччвур бахтсуз ксарин арайиь ади гъябкъну. Думу касдихъна гъушган, Жабраили дугъаз чан ччвур бахтсузарин арайиь айибдикан хабар туву. Думу касди гъапӀну: «АльгъямдулиЛлагъ!» Жабраилин, дугъаз гъеебхъундаршул, кӀури фикир гъабхъну ва хъанара текрар гъапӀну. Амма тмунури хъанара улихъ чав гъапиганси, гъаму гафар текрар гъапӀну: «Гъямд ибшри Аллагъдиз ﷻ, эгер узу дидиз лайикъ гъахъундайиш, Дугъу узу бахтсузарикан апӀидайи. Гъямд ибшри Аллагъдиз ﷻ аьжүваларийра, шадваларийра!» Жабраил малаик дугъан ихласвалиин хъанара мюгътал гъахъи. Аллагу Тааълайи Жабраилиз ﷻ гъапӀну: «Сабсан ражну Лавгъл-Магъфуздиз лиг». Жабраил кьюбпи ражну Лавгъл-Магъфуздиз гъилигиган, дугъаз думу касдин ччвур гъякъ рякъ'ин гъахъидарин арайиь рякъюру (лиг «Мибагу Зулам», 1-пи том, 5-пи маш).

Пайгъамбари ﷺ гъапӀну: «Бахтлу, шаду кас бахтсуз хъуз мумкин ву, бахтсуз бахтлу хъуз мумкин ву. Шлин гизаф ужудар ляхнар аш, думу шаду хъуз мумкин ву. Хъа шлин артухъ харжи ляхнар вуш, думу бахтсуз хъуз мумкин ву. Амма инсандин гъюкум Азалиь дивнайибсиб шулу, думу бахт айир вуш, дарш бахтсузур вуш - яни аьхир фициб шулуш, ухъуз аьгъдархъуз (лиг «Канзуль Амани» 27 маш).

Жара гъядисдиь дупна: «Гъарсар велед бабан фуниь имиди, дюн'яйиина гъяйиз, я бахтлур шулу, ясана бахтсузур». Мидин гъяккънаан гъюжатар апӀуз хай шулдар, гъаз гъапиш му Аллагу Тааълайин гъюкмарин жинивал ву. Гъюжатар мапӀанай, иблисдикан фу гъабхънуш гъадму кӀваин апӀинай. Аллагъди ﷻ чаз дебккнайи гъюкмихъ-

ан диди гъюжатар гъапӀну, гъаддиз думу рягъматдихъан гъахъну. Гъацира кӀваин апӀинай Адам пайгъамбарин гъюкмикан: дугъу чан тахсириин гъаври ахъну, Аллагъдикан ﷻ аьфв ккун гъапӀну, Аллагъдира ﷻ дугъан туба къабул гъапӀну».

Аллагу Тааълайи Гъиямат йигъан Чахъ хъугъу лүкӀрахъан гьерхди: «Я Йиз лүкӀ! Узу увүз, дюоа апӀин, Узкан ккун апӀин, гъапунза, ва жаваб тувурза, гъапунза. Уву дюоа гъапӀуна?» «Ав, йиз Аллагъ ﷻ, дюоа гъапӀунза», - жаваб тувру лүкӀру. Аллагу Тааълайи кӀуру: «Узу саб ражнур яв дюоа жаваб дарди гъибтундарза. Саб фулану йигъан Узкан уву дерднахъан, хажалатвалихъан азад апӀуб ккун гъапӀнийва, - Узу думу тамам гъапӀундаринхъа?» ЛүкӀру жаваб тувру: «Ав, йиз Аллагъ ﷻ, узу ккун гъапӀнийза, Уву жаваб тувну, узу дурарихъан азад гъапӀунва». Аллагу Тааълайи кӀуру: «Яв дюоаьйиз барабар вуйиб уву дюн'яйиь имиди тувунзавуз. Думу тамам гъабхъну». Хъасин Аллагъди ﷻ лүкӀраз кӀуру: «Уву сад йигъан Узкан фициб вуш хажалатвал ярхла апӀуб ккун гъапӀнийва. Узу жаваб тувундайза ва хажалатра ярхла гъапӀундайза. Увуз дидкан аьгъянуз?» ЛүкӀру жаваб тувру: «Ав, узу ккун гъапӀнийза, Уву жаваб тувундайва». Аллагъди ﷻ: «Узу дюн'яйиь жаваб тутрувубдиз, гъи Женнетдиь увуз ниъматар гъязур дапӀна». Ва Дугъу женнетдин ниъматар ктухуру. Гъаму жорейиинди Аллагу Тааълайи думу лүкӀраз чав дюн'яйиь вари ккун гъапӀубдиз лайикъ вуйиб тувру. Аллагу Тааълайи му дюн'яйиь имиди жаваб тутруву дюоаьйирин, Женнетдиь дурариз гъязур дапӀнайиб тувруган, лүкӀру кӀуру: «Эгер Уву дюн'яйиь саб дюоаьйизра жаваб тувундайиш, ужу хъибдийи!»

Аьламатнан ихтилат

Юкьубпи заварить кьюр малаик гьорюшмиш гъахъи. Сари тмунурихъан гьерху: «Уву наана гъягъюрава, фу ляхин ади гъягъюрава?»

Мягграм дарурихъди гафар-члалар гъаз аплуру?

Аьхиримжи вахтари ухъуз гъягъиди, кючйиритъ, паркаритъ, кинотеатраритъ саспи баярна шубар, чпизиз мягграм дару, никягъра алдрударихъди хилхъан дидисну гъягъюри, чиб-чпихъди гафар аплури, гъятта лап гунагънан ляхнарра кмиди аплури рякъюрхъуз... Гъачай гъаму дюшюшдин гъякънаан Шариабтдиъ фу дупнаш, лигухъа. Шариабтдиинди чиб-чпиз мягграм дару ксариз ва никягъ адрудариз саб йишваъ мягграмар хъгарди сарна-сарди гъузуз гъадагъа дапна. Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Жилижвина дишагъли сарна-сарди даришри, дугъриданна дурарин арайитъ шубубпир шейтлан шулу» («Жамиуль-агъядис», №17646). Гъацира «однокласникариъ», «асъкайтъ» ва гъ.ж. сайтариъ, гафар-члалар аплуз хай шулдар, фицики гафар аплурайи вахтна жара гунагънан фикрар клузиз гъюру. Аллагъу Тааблайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Гъятта зинайихъна багахъкан махъанай, Дугъриданна думу алчагъ, пис ва бетер рякъ ву!» (сура «аль-Исра», 32-пи аят). Му аятди Аллагъу Тааблайи, зина мапнанай, дупну гъибгнадар, гъятта зинайихъна багахъкан махъанай клури, ижмиди дупна, яни зинайихъна хъаъру

ляхнарихъанра ярхла духъну ккунду. Жюрбежюр сайтариъ гафар-члалар аплувалира гъаддихъна хъаъру.

Чиб-чпихъди гафар-члалар аплуз аьшкъ шлу себбар

Думу себбарикан саб ву «мода», эгер дидиз гъамци пуз шулуш. Баяр-шубар саб яшназ гъюри, школайитъ аьхю классариз удучлвнайи вахт, дурариз шлихъдикла гафар-члалар аплуз, чпи улупуз ккун шлу вахт ву. Ужуб хизандиан вуйи шубари, диндикан хабар вуйи, ужуб тербия айи шубари, чпин марццивал, намус уьбхюз ккунидари дицдар ляхнар дарапруган, имбудари дурар исккан вуйидарикан гъисаб аплуру, саспидари гъятта дурарихъди юлдаш'валкъан аплурдар... Саб гафниинди, имбудариз дурарира, чписи, никягъ аплайизра никягъ апбан къяляхъ шлу ляхнар дапну ккунду. Ккуниваликан вуйи китабар, эсерар урхуз, телевизориан гъацдар кинйириз лигуз, шубаризра чпиз адахлу агуз ккун шулу. Ва гъамци жара балихъди, хъа бязидар клуруш, - швнурсарихъди гафар аплуз хъюгъру. Гизафси шубарин чпин аьгъдурвалиан, диндин тербия адрувалиан гъамцдар гафарихъан хъюгъну, аьхю гунагъ ляхнар аплуру,

хъасин дурар аьйибнакк, аьхю футнайикк ккахъру, ва инсанарин мелзнийн шулу. Мицдар ляхнарин къяляхъ, ухъуз аьгъюганси, бали мицир шуран терефназди улкъан йивурдар. Гъамци му шуран уьмур пуч шулу, дугъаз хизан ккебгъуз читин шулу.

Гафар-члалар аплуз хай шлу дюшюшар

Никягъ аплуз ният айидариз чиб-чпиз рякъюб суннат ву, аьврат дару йишвариз лигуб,

яни жилириз дишагълийин машназ ва хиларин гагъариз лигуз хай шулу. Гъацибниятади дишагълийизра жили жвуван аьврат дару йишвариз лигуз ихтияр а. Хъа ухъу гъапибтлан гъайри, жара йишвариз лигуз ихтияр адар. Ухъу гъапиганси, ихтияр а, месэла, жили жвуваз дишагълийин машназди лигуз, дугъан утканвал аьгъю аплуз клури, дугъан хиларин гагъариз лигуз, дугъан лигъдин ранг аьгъю аплуз клури ва гъ.ж. Гъамци ву дишагълийирин

терефнаанра. Эгер ухъу зиихъ гъапиб саб ражари лигбаан аьгъю аплуз шулдарш, лазим вуйи къадар лигуб текрар аплуз хай шулу. Хъа никягъ аплуз ният айиз клури гъаригъан гюрюшмиш шули, гъаригъан СМС-йир диклури гафар-члалар аплуз хай шулдар, гъаз гъапиш шуран утканвал аьгъю апбан бадали, гафар-члалар аплуб чарасуз дар.

Мугъяммад-амин
Мягъяммадрасулов

Гъаплу саб ужувлан ляхниз Женнет тувну

«Узуз туву саб аьлакатнан табшуругъ тамам аплуз гъягъюраза», - жаваб туву тмунури, ва дугъу дидкан хабар туву. «Саб шагъриъ, - гъапну дугъу, - иудей кечмиш шула ва дугъаз балугъ ккун дубхъна. Дугъаз ккун дубхънайибсид балугъ душваъ айи нириъ адар. Узуз гъациб балугъ дабгну, гъадрар айи йишваъ ахмиш шулайи ниризди ипуб табшуругъ дапназуз, балугъар дисруриз думу ккабхъбан бадали. Хъасин думу гъадму жюрейиинди кечмиш шулайи иудейихънара рубкъну ккунду». Хъа фу себб дубхъну думу тамам дапну ккунду? Иудейи гъаплу вари ужудар ляхнарин Аллагъу Тааблайи гъаму дюн'яйитъ имиди дугъаз чан рубкъруб вари тувна, саб гъаму ляхнин ктарди. Думу ляхнинра Аллагъди ﷻ дугъаз магъа гъаму дюн'яйитъ имиди тувра. Аллагъу Тааблайи, мусурман дарури гъаплу саб бици ужувлан ляхнин вушра, дурариз гъаму дюн'яйитъ имиди саваб тувру. Иудейикан ктибтурайи малаикди тмунурихъан гъерхру: «Хъа уву наана гъягъюрава?» «Узура гъаму явубсид аьлакатнан табшуругъ тамам аплуз гъягъюраза. Сар кечмиш шулайирин никк ккун дубхъна. Гъадгъаз никк ккудрукъруси, думу удубуз гъягъюраза. Дугъаз гъаму жюрейиинди аьзаб тувну, сабунуб гунагъ дугъаз аьфв аплиди». Яни думу кечмиш шулайирин никк ккунди а, хъа убхъуз дархъи-

ган, думу дугъан гечюл члур хъибди, ва гъаддиан дугъан гунагънан аьфв аплиди. Гъамци мугъан гунгъар гъузидар ва Аьхиратдиъ дугъаз аьзабар хъидар». Аллагъу Тааблайи ужудар, чаз гирами луклар, жегъеннедин аьзабарихъан дююьрхну, Аьхиратдиъ дурариз кюмек хъубан бадали, гъаму дюн'яйитъ имиди дурариина хажалатар, читинвалар

гъаъри, дурар гунгъарихъан марцци аплуру («Мавизатуль гъясана», 296 маш). Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Шликла ужуб дару ляхин гъапиш, дугъаз чан рубкъруб тувди». Къафирариз думу рубкъруб Аьхиратдиъ рубкъиди, хъа эгер Аллагъдихъ ﷻ хъугъу касди мициб члуру ляхин дапну, хъасин туба дарапди кечмиш гъахъиш, думу ляхин Аллагъу Тааблай-

илан асиллу ву: ккунириз аьфв аплиди, Чаз ккунириз жаза тувди.

Гъаму зиихъ улупнайи аят гъафиган, Абубакари Пайгъамбарихъан ﷺ гъерху: «Я Аллагъди ﷻ Гъаънайир ﷻ! Хъа ужуб дару ляхин дарапди фуж гъуздихъа?» Мидкан Абу Гурайрайири дупна: «Му аят гъафиган, учу вари швумал гъахънийча ва гъишнийча». Думуган Пайгъамбари ﷺ Абубакариз гъапну: «Хъа увуз хажалатвал шулдарихъа, уву иццру шулдарнахъа?» «Ав, думу ляхнар шлудар ву, я Пайгъамбар ﷻ! – жаваб туву Абубакари. Аллагъди Гъаънайири ﷻ гъапи: «Гъамрар вари гунгъарин аьфв аплуб ву». Жара риваятдиъ Пайгъамбари ﷺ Абубакариз гъапну: «Увуз ва яв дустариз – Аллагъдихъ ﷻ хъугъдариз – ичв гунгъариз, аьмалариз гъаму дюн'яйитъ аьзаб тувру, Аьхиратдиъ Аллагъдихъди ﷻ учву гунгъарихъан марцциди гюрюшмиш хъуз. Хъа къафирарин аьзаб Аьхиратдиъ гъибтру» (лиг «Сави», 1-пи том, 247-пи маш). Аллагъу Тааблайихъан гизаф ужувлар-деветар гъурукъу касди гъит артухъдиси Аллагъдиз ﷻгъямд апри. Дугъу «АлгъямдулиЛлагъ!» гизаф текрар дапну ккунду. Шлин хажалатвалар гизаф вуш, гизаф туба апри, «АстагъфируЛлагъ!» йипри. Фуж аьжуз вуш, гизафси «Ла гъявла вала куввата илла биллагъ» йипри.

Шейх Саид афандийин «Къур'андин тафсир» клуру китабдиан

– Фици ва фу вахтна зугья-гьудган дапну ккунду?

– «Пайгъамбари ﷺ 8 ракаат зугья-гьудгнин аплури гъахьну, кю-кюб ракааттарди юкюб гьудган аплури» (Абу Давуд). Зугья-гьудган Пайгъамбари гьарган аплури гъахьи суннат ву. Дидин варитланна циб 2 ракаат ву, хъа гизаф - 8 ракаат. Зи их дупнай-ганси, дурар кюб ракаат-диинди жара аплури тамам аплуб ужу ву.

Зугья-гьудгнин вахт ригъ гьудубчвалан кьяляхъ тахминиан 20 дакьи-

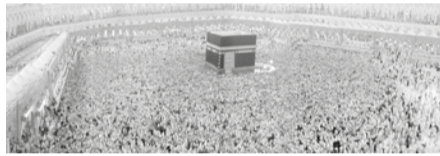
кьяйилан ккебгъру ва ригъ завун кьялаз гъайизкъан давам шулу. Сабпи ракаат-ди «аль-Фатигья» сураин кьяляхъ «Ва-Шшамси», ясана «аль-Кафирун» сурйир урхуб ужу ву, хъа кюбпиди – «Ва-Зугья, ясана «аль-Ихлас» («Фатгюль Муин»).

«Зугья» гаф их чалназ таржума гъапган «йигъ-андин ккебгъу вахт» мяна шула. Муса пайгъамбари Аллагу Тааьлайихъди гафар гъапгу вахтра зугьяйин вахт ву, ухъухна дурубкъна.

– Эгер ибадат апруган, жара метлебар ади гъапнуш, гьадму гъапгу ибадатдин саваб шулин?

– Эгер инсанди Аллагъдиз ﷻ ибадат аплури ва дидихъди сабси дюн'яйин вуйи метлебар Ахиратдиз вуйи метлебарган заанди гъахьиш (месэла: дюн'яйин метлебар 60%, хъа аьхиратдин-40%) ясана дурар сабси гъахьиш, думу касдиз гъамциб ибадатваликан саваб адар. Хъа, эгер дугъан Ахиратдин метлебар дюн'яйинган заан гъахьиш, дугъаз чан аьхиратдин метлебар кьадар саваб хьибди («Фатгюль Аьлам»).

– Узу фукъан чалишмиш гъахьиш-ра вахтнинди гъачниндин гьудган аплуз шуларзухъан. Узу фу дапну ккунду?

– Гъачниндин гьудгнин вахт варитган читниб гьисаб шула. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Мунафикъариз варитланна читни гьудгнар гъачниндин ва хьитгирхбандин ву, эгер дурариз думу гьудгнарин савабнакан аьгъайиш, ччвурхури вушра дурар гъуйи» (Аьгмад, №9122).

Аллагу Тааьлайин улихъ чан гъялнкан аннамиш аплу касди муляхин фикир тутрувди гьидрибтур, думу гъачниндин гьудгниз вахтнинди уягъ хъуз чалишмиш шул. Дици хъпан бадали исихъ улупнай-идар тамам аплуз чалишмиш йихъ:

- Вахтнинди нивклуз гъагъюз чалишмиш йихъ, хьитгирхбандин гьудгнихъан мянфяатсуз гафар аплури гъузуб герек дар.

- Дахъруган, гьудгнин дижикну дахъуб ужу ву, нивклуз гъагъруган урхру дюйир урхури йихъ.

- Гъачниндин гьудгниз гьудужвуз клури кьвантан няят аплин.

- Суннайинди, яни арччул гъвал'инди дахъуз чалишмиш йихъ.

- Будильник ярхладиси див, гъаз гъапиш уву нивк'ан уягъ духъну сьагъихъна гьудужган нивк'ра хьтубччуру. Дахъуз багахъ шлу вахтна фуниз гъагъиб ипбахъан ярхла йихъ. Варитланна тамам дапну ккуниб, ктучву гунгъарихъан туба аплуб ву. Ари гьадму ихъ гунгъариан ухъхан Аллагу Тааьлайиз лайикъ вуйиси ибадат аплуз шулардар.

– Ич гъулаъ рякъ апруган, шид зигруган, саспидари пул киври шулар. Гъаз кивурдарчва гъапиган, адарич клури шулу. Амма варидариз дурарин пул айибдикан аьгъядира ву. Гъацдар ксариз фу пуз шулу?

– Гъарсар кас ужувлан ляхнар артухъ-артухъси аплуз чалишмиш духъну ккунду. Ухъу гъапгу гъарсаб ужувлан ляхнин, эгер думу кьвантан гъапнуш, Аллагу Тааьлайи дидин саваб тувру. Хъа рякъ аплбакан, шид зигбакан клуруш, дурар гизаф савабнакан ляхнар ву. Дурариз садакъатун жария клуру, яни ккудудубк'ру садакъа. Гъаз гъапиш, рякъ гъапган, рякъ гъапур кечмиш гъахьганра кмиди инсанариз думу рякъкан мянфяат шули гьубзра. Яни инсан кечмиш гъахънуш-

ра, дугъаз гьадму ляхнин саваб гъюри гьубзру. Гъаци вуйиган, жвуваз мумкинвалра ади, жмяаьтдин гъацдар ужудар. Аллагу Тааьла рази шлу, инсанаризра мянфяат кайи ляхнаригъан гьюдуч'уб ужу дар. Дурариз муляхнарин савабнакан ктибтури ккунду. ИншаАллагу, дурариз муляхнарин савабнакан аьгъю гъабхьиган, дурар чпи дицдар ляхнарин улихъ гьуч'вур клури умудлу хьидихъа. Гъит гъарсаб жмяаьтди сабвал, чиб-чпи клурубдин гъаври хъувал ибшири!

– Саспидари, инсандик саб фицибк'ла ицрушин кайиган, дугъхан гьудгнар саб-сабдихъ хьитгину аплуз шулу, клура. Дурар дюз вуйин?

– Саспи алимари дици аплуз ихтияр туврадар. Хъа амма имам Маликди, Аьгмадди ва Шафии мазгъабдин саспи алимари ицрушин айиган, гьудгнар саб-сабдихъ хьитгину аплуз хай шулу, клура. Ицрури чан гьудгнар чаз рагъят вуйи вахтназди гьудгнар сатли аплуб ужу ву. Месэла: Эгер хьитгирхбандин гьудгнин вахтна ицрушин артухъ шулуш, дугъу думу хьитгирхбандин

гьудган лавландихъинди хуб ужу ву, хъа эгер ицрушин артухъ шулуш лавландин гьудгнин вахтна, думуган лавландин гьудган хьитгирхбандин сатлиди аплуб ужу ву. Аммаки ицрушин ашра, гьудгнар саб-сабдихъ хьитгину аплбан вари шартлар клули духну ккунду. Думу касдин уьзур дугъужвну гьудган аплуз читинди вуйиб дубхъну ккунду. («Фатгюль-Аьлам»).

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакьалу вуйи месэлийрикан гъаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апинай: 8-960-411-19-53
Учъхан шлубдин, иншаАллагу, учу кюмек апидича ва ичв гъулулугъар тамам аплуз чалишмиш хьидича.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Обучение предназначено для получения целостных знаний

о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа»

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
- ✓ в Медресе – 3 года.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:

- ✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
- ✓ копия паспорта – 2 штг.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имама) расположенной по месту жительства абитуриента.

ПРИЁМ ДОКУМЕНТОВ ЕЖЕДНЕВНО
КРОМЕ ПЯТНИЦЫ
С 9.00 ДО 17.00
ПЕРЕРЫВ С 12.00 ДО 13.00

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

Наш адрес:

тел.: 8 988 294 56 16

– Бицину чвуччвуз кечмиш гъахьи чан аьхюну чвуччвун ач'ни хпир чаз швушвди гъадагъуз хай шулин?

– Хай шулу. Чвуччвун ач'ни хпир Шариабтдиинди хпирди гъадагъуз гъадагъа дапнайидарик кахърадар.

Рузнама

Февраль

Йигъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гьудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хьитгирх. Аль-гъишаъ
1	05:26	07:03	12:05	14:40	17:04	18:34
2	05:25	07:02	12:05	14:41	17:05	18:35
4	05:23	07:00	12:05	14:44	17:08	18:38
6	05:21	06:57	12:06	14:46	17:10	18:40
8	05:19	06:55	12:06	14:48	17:13	18:43
10	05:17	06:52	12:06	14:50	17:16	18:46
12	05:15	06:50	12:06	14:52	17:18	18:48
14	05:12	06:47	12:06	14:54	17:21	18:51
16	05:10	06:44	12:06	14:56	17:23	18:53
18	05:07	06:41	12:05	14:58	17:26	18:56
20	05:04	06:38	12:05	14:00	17:29	18:59
22	05:01	06:35	12:05	14:02	17:31	19:01
24	04:58	06:32	12:05	14:04	17:34	19:04
26	04:55	06:29	12:04	14:06	17:36	19:06
28	04:52	06:26	12:04	14:07	17:39	19:09

Рекомендовано каноническим отделом ДУМД для г. Махачкалы